

Tekst inspreken bij Statendag 30 augustus, DB-lid Van den Berg (waterschap Brabantse Delta)

Geachte Staten,

Graag wil ik van de mogelijkheid gebruikmaken om namens de drie Brabantse waterschappen (De Dommel, Aa en Maas en Brabantse Delta) in te spreken tijdens deze Statendag, ten aanzien van het onderwerp 'Terugbrengen van de overbegrenzing van het Natuurnetwerk Brabant (NNB)'.

Als waterschappen zetten we ons al jaren in, samen met de andere Manifestpartners, om het Natuurnetwerk Brabant te realiseren. We hebben met elkaar afspraken gemaakt over de gebieden, trekkerschap en te behalen doelen. Niet alleen voor natuur, maar ook voor water (zowel de waterkwaliteit als op het gebied van verdrogingsbestrijding). Daarnaast draagt het Natuurnetwerk Brabant bij aan nog vele andere doelen, denk aan recreatie, biodiversiteit, een goed vestigingsklimaat, enzovoorts.

Vandaag staat u tijdens de themadag stil bij het onderwerp Natuurnetwerk Brabant (NNB). De totale opgave nog te realiseren NNB in Brabant bedraagt 5000 ha. Het voorstel dat dit najaar ter besluitvorming aan u voorligt (als onderdeel van de wijziging van de Omgevingsverordening), is om binnen het NNB ongeveer 3000 aan te wijzen als Natuurnetwerk Nederland (NNN). Voor deze hectares zijn er financiële middelen beschikbaar om zelfrealisatie, aankoop, afwaardering en inrichting van de natuur grotendeels mogelijk te maken. Voor de overige 2000 hectare nog te realiseren natuur zijn er voorlopig geen financiële middelen beschikbaar. De hectares blijven onderdeel van het NNB. Planologisch gezien blijven ze beschermd. Er zijn alleen geen middelen beschikbaar om de gronden aan te kopen, af te waarderen en ecologisch in te richten.

We betreuren het besluit van Gedeputeerde Staten om dit onderscheid aan te brengen binnen het NNB. Hierdoor wordt het erg onzeker of en wanneer deze hectares omgevormd kunnen worden naar natuur.

De staat van de beschermde natuurgebieden in Brabant is niet goed (zie onder andere de natuurdoelanalyses). De kwaliteit van het water voldoet nog niet aan de eisen van de Kaderrichtlijn Water. Brabant heeft te maken met ernstige verdroging en plaatselijk is er te weinig ruimte om wateroverlast te voorkomen. De conclusie die we eerder samen trokken: we redden het niet door alleen binnen de beschermde natuurgebieden maatregelen te nemen. Ook daarbuiten zijn maatregelen nodig, om de natuur te herstellen. De hectares die als gevolg van dit besluit niet onder het NNN vallen, zijn gronden die ooit zijn aangewezen als belangrijke NNB-gebieden. Dit besluit staat wat ons betreft haaks op de constatering dat de natuur in Brabant achteruit holt. Door de mogelijkheid voor subsidies voor aankoop/afwaardering, inrichting en beheer te laten vervallen, wordt het erg onzeker of het NNB in deze gebieden gerealiseerd kan worden.

De gevolgen voor de waterschappen gaan echter verder. Percelen die door de herbegrenzing buiten het NNN vallen, hebben vaak één of meer waterdoelen (Natte Natuurparels en beekdalen). Als de financiële middelen voor grondaankoop/afwaardering en natuurinrichting wegvallen, moet er worden gezocht naar alternatieve financieringsbronnen. Hierdoor neemt het risico op het niet tijdig voldoen aan de KRW-verplichting in 2027 voor deze gebieden toe. Dit heeft mogelijk juridische consequenties en kan leiden tot boetes vanuit de Europese Unie. Daarbij is van belang dat de impact van de herbegrenzing betrekking heeft op een grotere oppervlakte te realiseren natuur dan alleen de hectaren die nu van status veranderen. Het watersysteem houdt zich niet aan perceelsgrenzen. Hydrologische herstel is randvoorwaardelijk voor natuurherstel. Om die reden heeft u als provincie hier in het verleden afspraken gemaakt met de waterschappen en zijn deze maatregelen ook opgenomen in het KRW-maatregelpakket.

Verder merken we op dat we de afgelopen jaren vertrouwen hebben opgebouwd bij de eigenaren binnen al deze gebieden. Dit vertrouwen en de geloofwaardigheid van de overheid komt in het geding, wanneer wij moeten aangeven dat sommige percelen van hoog ecologisch belang nu niet meer subsidiabel zijn. Het is onzeker *of en wanneer* de provincie ze wil omvormen naar natuur. Er zijn op dit moment geen middelen om de gronden af te waarderen en in te richten als natuur. We roepen u daarom op om met spoed alternatieve financiële middelen te zoeken (binnen de eigen begroting, bij het Rijk en Europa), zodat de uitvoering van de KRW en de natuurrealisatie niet stagneert.

Daarnaast willen we aandacht vragen voor de samenhang van dit besluit met nieuwe opgaven die op ons afkomen. De afgelopen twee jaar hebben we intensief samengewerkt aan de totstandkoming van het Ruimtelijk Voorstel en het voorontwerp BPLG, waarin water en bodem sturend als structurerend principe is opgenomen. Daarbij constateren we dat het herstel van het water- en bodemsysteem nodig is. Niet alleen voor doelbereik op het gebied van water, bodem en klimaat. Maar ook als basis voor de transitie in het landelijk gebied. Dit draagt bij aan de versterking van de natuur, herstel van biodiversiteit, een toekomstbestendige drinkwatervoorziening en de transitie van de landbouw. De droge zomers van de afgelopen jaren en de extreme nattigheid van de afgelopen maanden (met veel wateroverlast tot gevolg) laten zien dat het huidige systeem nog niet bestand is tegen klimaatverandering. Het voorliggende besluit om hectares buiten het NNN te laten vallen, waardoor er vooralsnog geen middelen zijn om water- en natuurmaatregelen op deze percelen te realiseren, sluit niet aan bij de urgente besef dat we moeten werken aan het herstel van het water- en bodemsysteem.

Samenvattend beschouwen we deze gang van zaken als onwenselijk voor zowel de natuur- als de wateropgaven. Maar ook richting grondeigenaren, omdat het voor hen onzeker is of en wanneer de overheid de grond wil omvormen naar natuur. Daarnaast zijn we als partners teleurgesteld over het procesverloop. Dit past niet bij de jarenlange inzet en samenwerking die we in Brabant kennen op het gebied realisatie van water- en natuuropgaven. Terwijl de noodzaak om te werken aan watersysteemherstel en versterking van de natuur steeds urgenter wordt.

Wij hopen van harte dat we samen tot een oplossing kunnen komen, waarin we enerzijds werken aan een robuuste, veerkrachtige natuur in Brabant en anderzijds een duurzaam perspectief bieden aan ondernemers. Wij verzoeken u om alternatieve financiële middelen te zoeken, zodat de opgaven voor de KRW en het NNB gerealiseerd kunnen worden.

Dank voor uw aandacht!